

Høring NOU 2019-7 og NOU 2021: 2

Kompetanse, aktivitet og inntektssikring

Innledning

Det trengs et utvalg som tar for seg hva samfunnet skal gjøre med samfunnsstrukturen for at så mange mennesker skal slippe å ende i en håpløs situasjon der de er avhengig av staten for midler til å overleve fra uke til uke. Tenker da spesielt på de som opplever å ikke få fast ytelse, men må til stadighet be om penger for å overleve en uke til. Det er helt ubegripelig å tro at noe som bruker sin energi på å tenke på hvor neste pot med penger skal komme fra klarer å løfte seg til et nivå der han eller hun blir til den personen det kreves for å klare å gjennomføre en prosess med å bedre helse og skaffe seg arbeid.

Det som også er merkelig ved gjennomgang av disse offentlige dokumentene og alle utredningene som det henvises til er at det knapt greier å konkretisere ønskene eller peke ut tiltak. Man må være konkret på hvordan man forebygger varig nedsatt arbeidsevne, varig utenforskap, varig uførhet – hele eller delvis. Inntrykket er at vi gjør litt mer av det vi har gjort før.

Funksjonshemmede må få sin naturlige plass i arbeidslivet. Det må være så enkelt og ansatte en funksjonshemmet at arbeidsgiver knapt nok merker noe forskjell.

Det må være en sammenheng mellom målsetting og virkemiddel. Et godt eksempel er arbeidssøkende.

Som arbeidssøker har du et mål på deg i forhold til antall søknader du skal sende pr uke. Å skrive mange gode søknader i løpet av en uke krever mye tid. Målet skulle hadde vært at du skal skrive gode søknader på de jobbene du faktisk er kvalifisert til og har en mulighet til å få. Det er ikke bare komisk å lese listen over arbeidssøkende til krevende stillinger i det offentlige. Du ser til stadighet Jens 32 arbeidsledig som søker (eks)

Utvalgets sammensetning

Utvalgets sammensetning oppleves som lite representativt. Det skal finnes løsninger for unge utenfor arbeidslivet, funksjonshemmede, syke og personer med lav utdanning. Altså de som faller utenfor på en eller annen måte. At utvalget da er sammensatt av akademikere, med sikker jobb, god helse og god pensjon oppleves som merkelig. Det bli en ovenfra og ned holdning. Jeg ser at brukerorganisasjoner er invitert med på seminar for å komme med sine innspill, men med begrensende påvirkninger. Dere kan jo selv tenke dere en situasjon der alle deres arbeidsvilkår, pensjon, måten dere arbeider på etc skulle endres. Det skulle lages en NOU om dette og dere fikk være med en dag for å komme med innspill. Akademikere er sikker like lite glad i å ikke få være med å bestemme som syke, arbeidsledige, funksjonshemmede etc er.

Utvalget hadde hatt større troverdighet om de gruppene de lager ordninger for hadde vært med i arbeidet. Det kan være at disse har ideer og innfallsvinkler dere ikke tenker på. Det er også viktig å vite at lojalitet til et system som oftest følger av medbestemmelsesrett.

Ale henger sammen

Alderssammensetningen er også problematisk da akademikere godt opp i årene er satt til å finne løsninger for blant annet ungdommer. Ungdommer har mange gode tanker og løsninger som eldre ikke tenker på. Involver de.

Verdige og uverdige

I dag virker det som om det finnes «de verdige trengende» og «de uverdige trengende». Hvem er de virkelighetens ikke trengende, men arbeidssky? Hvem bør heller gjøre noe med arbeidsmoralen sin istedenfor å få understøttelse?

Myndighetene mener ved å øke sosialhjelpen vil de frata noen av mottakerne motivasjonen til å søke jobb. Det betyr at folk først og fremst jobber for å øke inntekten sin. Lege og forsker Bjørgulf Claussen sier at hans inntrykk av dette synet på arbeidsmotivasjon i all hovedsak er feil. Inntrykket han er at praktisk talt alle voksne nordmenn ønsker betalt arbeid, ikke bare for å få mer penger, men også fordi det er alles plikt å arbeide og fordi betale arbeid gir både mening til livet og sosial kontakt. Dersom hans teorier stemmer så holder vi en rekke mennesker, gjerne med barn, på lave sosiale stønader uten noe god vitenskapelig begrunnelse. Vi velger da å overse hvilke store konsekvenser det er for disse barna å vokse opp i en familie der hovedfokus til de voksne er å skaffe seg penger. Vi kan jo bare tenke oss hvordan disse daglige situasjonene vil virke inn på et barn, hvilke utrygghet det vil oppleve, og sist, men ikke minst hvordan vil disse barna mestre skole, fritid og fremtiden. Alt begynner et sted. Like muligheter er viktig for at flere skal klare seg godt i livet og ikke ende som en av de som «repareres» med stadig nye evigvarende tiltak når de har blitt ungdommer og voksne. Alt henger sammen.

Utvalget virker å ha stor tro på at lave ytelser i avklaringsfasen vil motivere til arbeid og utdanning. Vi har altså denne oppfatningen av at bare vi gjør det vondt og vanskelig nok så «tar de seg sikkert sammen». Rent konkret er det betenkelig at man synes det var en god ide å kutte AAP fra fire til tre år.

Andreas Myhre i NAV har undersøkt dette og funnene bør gjøre at Regjeringen ser på andre muligheter og innfallsvinkler.

Anbefaler alle å lese Arbeid og velferd 1 -2021

Jeg finner en klar sammenheng mellom maksimal varighet og lengden på stønadsperioden. I gjennomsnitt reduseres lengden på stønadsperioden med omtrent 0,18 måneder hvis ordinær maksimal varighet reduseres med en måned. Samtidig finner jeg noe støtte for at en redusert ordinær maksimal varighet på AAP øker sannsynligheten for varig uføretrygd for mottakere 19-29 år, men ikke for mottakere 30-50 år. For AAP-mottakere 19-29 år øker sannsynligheten for uføretrygd ni år etter innvilgelse med cirka 0,8-1,2 prosent hvis ordinær maksimal varighet reduseres med en måned. For mottakere 30-50 år virker en kortere maksimal stønadsperiode å utsette uføretidspunktet, men virker ikke å påvirke sannsynligheten for uføretrygd på sikt. Det er små antydninger til at en kortere maksimal varighet på AAP kan øke overgangen til arbeid for begge aldersgrupper. Funnene er derimot avhengig av spesifisering og er relativt ustabile. De må også ses i lys av at det

var vanligere å få utvidet varighet på AAP utover maksimaltiden i perioden som undersøkes i artikkelen.

Hva med å forlenge AAP tiden? Mange spesielt psykisk syke bruker lang tid på å bli så friske nok til å delta i arbeidslivet. En treårs grense her gjør at de tidlig støtes ut fra tiltak og over på varig trygd. Antar at selv om noen skulle bli gående på AAP i en lengre periode, vil dette være mere lønnsomt enn å skyve de over på varig Uførepensjon etter tre år.

Her må det mere forskning til og bruk av tiltak og økonomiske virkemiddel som er fakta ikke følelse basert.

Arbeidsmiljøloven

Det er vel ikke par i dag forsket nok på hva en stadig oppmykning i arbeidsmiljøloven har å si for fremtidig deltagelse i arbeidslivet. Dette er direkte sitat fra en direktør fra et stort velrenommert firma i Norge «vi bruker opp folk, når de ikke klarer mer hiver vi de ut, da får NAV ta over»

At stadig flere blir ansatt i såkalt «frie» stillinger uten fast arbeidstid og betalt overtid kan kanskje føre til at det blir et mere «bruk og kast» system. Alt henger sammen!

Det er også et poeng at arbeidstaker som blir syk uten en fast jobb, vil ha større problemer med å komme seg inn i arbeidslivet, enn en i tilsvarende situasjon, men med fast arbeid. Der finnes fortsatt noen regler som gjør det litt vanskelig for en bedrift å kvitte seg med syke ansatte som er fast ansatt.

Dette bør det forskes på.

Psykisk helse

Mange spesielt unge faller utenfor grunnet psykisk helse. Statsforvalteren har akkurat vedtatt av Cottis Østreng ikke mottok forsvarlig helsehjelp når hun ble syk. Hun opplevde en livshendelse som reaktiverte hennes PTSD. Fastlegen henviste henne til Nydalen DPS. Der ble hun avvist med følgende begrunnelse:

De er ikke beskrevet aktuelle symptomer på moderat til alvorlig psykisk lidelse eller funksjonsfall pga dette som tilsier behandling i spesialisthelsetjenesten i psykisk helsevern vor voksne.

Henvisningen ble vurdert på vårt inntaksmøte den 14.12.18 – da det vurderes at du pasienten ikke vil ha prognosetap eller betydelig nedsatt livskvalitet ved å fortsette behandling i primærhelsetjenesten gis det avslag på henvisningen. For å få rett til nødvendig helsehjelp i spesialisthelsetjenesten må kriterier for nytte og kostnadseffektivitet være oppfylt. En vurderer at det er de andre kriteriet som ikke er oppfylt i dette tilfellet

Arbeidslinjen er altså hellig, men at akkurat du er i arbeid er ikke viktig. Er du syk så får du ikke behandling, i tillegg skal vi gjøre de økonomiske rammene rundt så vanskelig som mulig.

Arbeidslinjen er viktig, men virkemidlene for å komme dit oppleves som vanskelig å få tak i.

Ale henger sammen

I tillegg ble følgende sagt når Cottis ble innvilget seks timers behandling og at mesteparten av behandlingen ble gjennomført av student:

Når det gjelder behandlingen ved Nydalen DPS så er dette i stor grad et spørsmål om ressurser. Allmennpsykiatrisk poliklinikk ved Nydalen DPS får et betydelig antall henvisninger pr år. Fra 2015 til i dag har det vært en økning på 50% uten tilsvarende økning i behandlerressurser. I 2018 mottok vi 2976 henvisninger hvorav 30% søkte seg til Nydalen DPS etter rett til «fritt behandlingsvalg». Vi er pålagt en lav avslagsrate og forsøker å holde den på under 20-25%. Resultatet av økning i antall henvisninger i antall henvisninger, uten tilsvarende økning i ressurser, er at de aller fleste pasientforløp ved allmennpsykiatrisk poliklinikk blir relativt kort

Det er laget en rekke utredninger med en mye folk involvert, også viser det seg at kutt i ressurser gjør at en rekke av disse menneskene aldri vil kunne være en del av arbeidslinja rett og slett fordi det ikke er ressurser til å gjøre de friske.

Etter hvert kom det fram av Cottis var for syk til å kunne gjøre seg nytte av dette 6 timers opplegget og ble deretter bedt om å henvende seg til bydelen.

Alvorlig syke mennesker skal altså lete rundt i systemet for å finne behandlingen de trenger. I dette tilfellet var det pappas penger som til slutt skaffet Cottis nødvendig hjelp. Det som likevel er trist er at hennes historie helt sikkert ikke er enestående. Unge detter utenfor arbeidslivet fordi de ikke får hjelp når de trenger det. Det igjen gjør at det må settes igang en rekke kostbare tiltak senere i livet som skal forsøke å rydde i tidligere feil. Alt henger sammen.

Psykologforeningen sier at deres medlemmer opplever press på utskrivinger for å få plass til nye. Ressursmangel fører også til at de ikke får behandling som virker.

Dette bryter med alt som har med arbeidslinja å gjøre.

Sverige

Sverige blir til stadighet dratt frem som et eksempel på et land som har fått ned sykefraværet. Det som imidlertid sjelden blir snakket om er hvordan de har gjort det, hvem har det fått konsekvenser for og hva er resultatet av disse konsekvensene.

Denne påstanden og andre påstander om at alt er så mye bedre i Sverige er provoserende. Sverige har ikke færre syke mennesker enn det de hadde tidligere, de har et system der avslagsgraden for syke i enkelte områder har økt med over 800% i løpet av et par år. Hvorfor dette skjer er viktig å avdekke.

Uppdrag granskning og Agenda har gjennomgått en rekke saker som omhandler behandlingen av syke i Sverige

Rundt 2012/2013 gikk regjeringen i Sverige ut med et budskap om at statsfinansene måtte reddes og at dette blant annet måtte ved at færre fikk ytelse fra det offentlige. Den svenske FK fikk i oppdrag å sørge for at blant annen færre fikk utbetalt sykepenger. Saksbehandler ble i mye større grad målt på hvor stor avslagsprosent han eller hun hadde. Dette ble gjort samtidig som den svenske fastlege ordningen stod for fall så det ble vanskeligere for den enkelte pasient å ta seg frem i systemet å ha noen å forholde seg til.

Ved gjennomgang av filmene fra oppdrag granskning ser vi alvorlig syke mennesker som blir nektet sykepenger. Det blir en kasteball mellom arbeidsformidlingen som mener de er for syke til å arbeide, og de som er ansvarlige for sykepenger som mener de er for friske til å motta sykepenger. De blir rene Kafka prosessen der enkelt mennesker blir kastet frem og tilbake mellom to systemer der ingen vil ta ansvar. Disse menneskene blir ikke friskere, de blir bare nektet utbetaling fra det offentlige.

I den ene saken som Agenda refererte til endte det med at en alvorlig syk person tok sitt eget liv dagen etter det siste avslaget.

Et arbeidsorientert system

I NOU 2019 – 7 fastslo utvalget at problemet med sysselsettingen var flere. Det kunne være en aldrende befolkning, økende krav til kompetanse og sterk konkurranse fra arbeidsinnvandring i et åpent europeisk arbeidsmarked.

Det ble også kommentert at trygdesystemet måtte gjøres mere arbeidsorientert å støtte opp under inntektsgivende arbeid.

Det er helt klart at på samme måte som at noen få politikere er korrupte og utnytter systemet så finnes det helt sikkert også syke som utnytter systemet. Problemet med denne formuleringen er at den gir et inntrykk av at dette er normalen og at alle skal behandles som mistenkte i dette systemet, til tross for at de aller fleste nok er godt innafor det som kreves for å bli ansatt som f.eks syk og arbeidsufør. En kollektiv tankegang der alvorlig syke mennesker skal settes i bås og straffes for de andre gjør er vel ikke en tankegang vi har ellers i samfunnet.

Inkluderende arbeidsliv (IA)

IA avtalen har så langt ikke vært den suksessen som alle parter i arbeidslover ønsker den skal være. Hvordan blir IA bedrifter målt og fullt opp? Har de syke og funksjonshemmede ansatt? Hvordan følger de opp ansatte som blir syke. Arbeidstakere her opplever nok ikke alltid at det er forskjell på en IA-bedrift og andre bedrifter. Ved nedbemanning og omorganisering er dette mennesker som det er lett å peke på «du kan jo bare på NAV» Tenk hvis jeg må si opp en av de andre som ikke har en slik mulighet.

Hvem blir sykmeldt og hvorfor

Sitter igjen med et inntrykk av at kvinner i omsorgsykker er mye sykmeldt. Der er ikke utenkelig at kvinner som jobber med tunge løft, stressende arbeidsdag, lite bemanning en mere syke enn resten av befolkningen. Det er også mulig av dette sykefraværet er riktig og helt reelt. Er det ikke da viktigere å se på årsaken til sykdommen isteden før å straffe kvinnene for konsekvensene. Ville det vært mindre sykmelding med bedre løfteutstyr, kortere dager, bedre bemanning etc. Inni mellom oppleves det som om vi spiller fallitt, og som arbeidsgiver godtar at en del yrkesgrupper ikke står til pensjonsalder.

Alt henger sammen

Skal frafallet fra arbeidslivet stoppe må man begynne med de yngste. Det kan ikke være noe overraskende at mange av de som faller fra har hatt en vanskelig oppvekst. Det hadde vel vært godt anvendte midler å begynne med barnehage, skole, oppvekstsvilkår og tilgang til en god fritid, og sist med ikke minst et velfungerende barnevern og et godt fungerende lavterskel system rundt omkring på f.eks skolene. Disse ressursene er så knappe, vi antar at en styrking av disse vil lønne seg i det lange løp. **Vi trenger et System der myndighetene ikke løper etter å fikser, men istedenfor løper foran og sørge for at det ikke skjer.**

Fokus bør flyttes fra privatisering og utsetting på anbud til «hvordan kan vi som myndigheter sørge for at alle for et godt tilbud i hele landet»

Hva blir du målt på?

Arbeidsrettede tiltak med f.eks lønnstilskudd til tross for at kunnskap om gjennomføring og effekt er mangelfull (NOU 2019:7 side 13) Det virker som om utvalget ikke helt har oversikten over hvordan en bedrift (som i dette tilfellet NAV) reagere på målinger. Blir det satt opp målinger på et arbeid antar vi at en arbeidstaker automatisk vil peile seg inn på disse. Det er de som gir annerkjennelse. Et NAV kontor som blir målt på hvor mange de får ut i arbeid på lønnstilskudd vil etter all sannsynlighet gjøre det bra på akkurat det. Det som en slik måling imidlertid ikke sier noe om er hvor lønnsomt dette er for samfunnet og de arbeidstakerne det gjelder.

Tiltak som burde foreslås:

Løpe foran å lage vei istedenfor å løpe bak å reparere. Må ha et mye større søkelys på hvorfor barn og ungdommer faller utenfor? Hvorfor er vi syke? Hvorfor får ikke funksjonshemmede arbeid. I tillegg til å drøfte tiltak for å få funksjonshemmede i arbeid, bør det også drøftes hvordan de som har arbeid, men blir funksjonshemmet kan fortsette i den jobben de har. Det er ikke alltid en selvfølge.

Lønnstilskudd - I dette regnestykket finnes det en ukjent faktor. Den som tar inn den arbeidskraften. Hvordan tilpasser de driften sin når de har en utømmelig kilde til gratis arbeidskraft.? Stilles det noen krav til arbeidsgivere som tar inn personer på lønnstilskudd.? Skal de lære Norsk (dersom de trengs) skal de dersom de er i dagligvare lære seg å slå på kassa, bestille vare, kunne håndtere en disk med frukt og grønt, kunne rådgive kunder etc. Er en arbeidskraft som kommer istedenfor de fast ansatte. Jobber de istedenfor og ikke i tillegg til? Kan det tenkes at noen bedrifter tilpasset seg systemet for å ta stadig nye inn på tre måneders kontrakter på statens regning der det aldri var meningen at det skulle få fast ansettelse. Eller enda verre at samme person går i den samme bedriften med stadig nye arbeidsmarkedstiltak betalt av det offentlige. I det øyeblikket det ikke stilles krav til innhold og resultat ikke måles sier det seg selv av dette kan grovt utnyttes. Disse kontraktene burde vært utformet over et lengre tidsrom som en form for lærlingekontrakt. NAV bør ikke måles på hvor mange de får ut i slike kontrakter, men hvor mange de får i andre enden med kunnskap som arbeidslivet trenger. Bedriftene burde belønnes når vedkommende hadde fullført treningen og fått jobb.

- «vår tids slaver» er noe som slår en når en arbeidssøker blir satt på tre måneders kontrakt nummer 5 for at NAV skal nå måltallene sine. De kan ikke klage til NAV, da mister de ytelsen.

Ale henger sammen

Klager de til arbeidsgiver så får de ikke fornyet kontrakten sin. De er fanget i et system der stor børsnoteerte selskap kan bruke gratis arbeidskraft betalt av det offentlige for å øke sin egen fortjeneste. Det burde vært en begrensning i hvor mange en bedrift fikk ta inn, krav til mulighet for fast ansettelse, de burde også være arbeidskraft som gikk i tillegg til de faste ikke istedenfor.

- La ungdom jobbe med ungdom. Bruk ungdommer til å hjelpe andre ungdommer.
- Det kan virke som om enkelte funksjonshemmede blir avskrevet veldig tidlig. Skole og oppfølging for deg er ikke så viktig, du skal jo uansett bli ung ufor. Utgangspunktet burde vært at alle skal ha en form for arbeid og skolegang er viktig. Vi skal få ut ditt maksimale potensiale uansett.
- Arbeidsmiljøloven. Hvor lite bemanning er det f.eks lov å ha på et sykehjem. Den dagen de ansatte blir syke på grunn av arbeidspress og tunge løft får det ingen konsekvenser for den arbeidsgiver som faktisk har forårsaket denne situasjonen. Vi tillater at noen kan tjene penger på andre sine dårlige arbeidsvilkår. Jo færre ansatte jo større overskudd. Den dagen den ansatte ikke klarer mere tar det offentlige over alle forpliktelser. Arbeidsgivere burde i mye større grad vært ansvarlig for f.eks belastningsskader som oppstår på arbeid.
- De aller fleste sykemeldte vil vi anta er reelt syke. For å få ned sykefraværet er det viktig å se på hva som er grunnen. Vi antar at mye av sykefraværet er høyst reelt. Det er viktig å ta helse på alvor. Er du syk skal du ikke jobbe. Et press om å jobbe ved sykdom kan f.eks føre til at arbeidstakeren ikke klarer å stå i jobb frem til pensjonsalder. Kortsiktige krav uten tanker om hva som er riktig for å kunne jobbe frem til pensjonsalder bør unngås.
- Det finnes sikkert sykefravær som kan unngås, men dette må stoppes hos legen. Han må gis verktøy for å gjøre jobben bedre. Fastleger med mye over 1000 personer på listen sin og stadig nye oppgaver kan ha begrenset kapasitet til å sette seg ned med pasienten å ta «de gode samtalene» og se på andre løsninger en sykemelding.
- Sørge for at det er mulig å få ønsket behandling for psykiske lidelser. Antar at de aller fleste ikke oppsøker disse tjenestene uten å føle behov. Det er merkelig at en psykiatrisk klinikk som aldri har møtt deg kan si du er for frisk, du er for syk, eller du blir frisk på akkurat seks timer slik som alle andre.
- Bruk av BPA – skulle ikke vært avhengig av kommunenes økonomi. Det er alt for vanskelig og tidkrevende å få nok BPA timer til å kunne fungere godt.
- 80% av grunnskolene i Norge er ikke tilrettelagt for funksjonshemmede. Hvordan bli en god arbeidstaker når du knapt nok kommer deg på skolen
- Foreldre med funksjonshemmede barn. Det flotte ord om at Norge ikke ønsker et sorteringssamfunn. Foreldre med funksjonshemmede eller syke barn opplever nok dette mest som en festtale. At foreldre med stort omsorgskrav etter hvert blir syke selv bør ikke komme overraskende på noen.
- Det er ikke krav om reullestolrampe og generell utforming.
- Tog, fly buss etc har ikke plikt til å ta deg med. De burde de hatt.
- En del funksjonshemmede er høyt kvalifiserte med god utdanning. Det er klart at spesielt små arbeidsgivere kan nok oppleve det som en stor risiko å ansette funksjonshemmede da de er usikre på hvor mye fravær de har etc. Her må det finnes metoder der den funksjonshemmede får prøve seg uten at arbeidsgiver føler han blir «låst». Har stor tro på at dersom de først slipper inn i en bedrift vil bedriften skjønne at dette er en verdifull medarbeider.
- Noen blir syke og delvis arbeidsuføre. De har fortsatt sin gamle jobb, men på deltid. Disse bør få en form for ekstra vern. Det er så lett for bedriften å peke på disse ved

nedbemanningssituasjoner og omstillinger. «du er allerede så syk, du kan søke om full uførepensjon». Det er ekstremt vanskelig å stå imot når arbeidsgiver sier dette.

- Det er få arbeidsplasser der det søkes etter personer som kan jobbe deltid. Unntaket er salgsjobber og noen stillinger i helsevesenet. Det offentlige kan jo begynne med seg selv. Alle NAV kontor skal ha minimum en ansatt som er rekruttert som deltidsansatt. Det samme kan gjelde kommuner, sykehus etc Tenk hvilket nytt perspektiv disse arbeidsplassen hadde fått inn. I tillegg burde alle offentlige utvalg som omhandler syke, funksjonshemmede, ungdom som faller utenfor etc ansette en av disse på deltid for å få med seg deres perspektiv og verdifulle kompetanse.
- Læringsplasser som er motiverende. Læringsplasser i skolen øker frafallet. Det må gjøres mere attraktivt å ta imot lærlinger. Det bør også gjøres attraktivt for arbeidsgiver å ta inn lærlinger som trenger noe tilrettelegging.
- En bedre gjennomgang av utdanningstilbudet med elever som skal søke seg over til videregående. Det har skapt seg et inntrykk av at skal man lykkes i verden må man velge studiespesialisering. Alle linjer og skoler verdsettes ikke på samme måte. En god gjennomgang over hva de forskjellige også praktisk rettede utdanningene kan føre frem til, samt en oversikt over jobb og inntektsmuligheter. Ungdomsskolen burde også i større grad legge til rette for utprøving av forskjellige yrker. Dropp f.eks nynorsk og la elevene isteden prøve seg som anleggsgartner, kokk, Securitas vakt, ungdomsarbeider etc.
- Tidlig innsats – budsjettbegrensninger gjør at barn og unge ikke får den hjelp og oppfølging de trenger. Mange barn ble sendt hjem under pandemien for å ha hjemmeskole. Selv for skoleflinke barn med ressurssterke foreldre kan dette være en utfordring. Det kan være mangel på et sted å sitte, dårlig internett, foreldre som ikke klare å hjelpe. I tillegg har de kanskje foreldre som bruker mye av sin tid på å prøve å skaffe seg penger til overlevelse. Skulle ønsket fokuset var større på at disse barna skulle ha en så god oppvekst som mulig slik at de ikke ender opp som sine foreldre. Isteden er vi så opptatt av å være sikker på at ingen skal få en krone mere enn fortjent, enn det er vi av å se konsekvensene av den politikken som føres.
- Behandling skal gjennomføres så effektiv som mulig. Her henger ikke regelverket sammen. Dersom du som funksjonshemmede eller ungdom skal reise fra f.eks Vardø til Tromsø for behandling er det ikke den mest effektive reisemåten som blir vurdert, men den billigste. Ungdommen kan godt få en time på kveldstid slik at han i teorien skal slippe å være borte fra skolen. Dette hjelper ikke da pasientreiser setter han opp på en fly kl 0700 om morgenen fordi dette er billigst. Det går fly hjem kl 1700 som gjør at han kan møte på skolen neste dag uthvilt og klar. Dette er for dyrt, studenten blir sendt med siste fly kl 2200. Noe som igjen betyr at han er hjemme f.eks kl 0100 natt. Det igjen gjør at denne ungdommen kan gå glipp av to skoledager for å gjennomføre en undersøkelse som tar en time. Erfaringen med videregående i dag er at det skal ikke så mange fraværs dager til før du detter litt av lasset. Dette er ungdom som i tillegg til å være syke, går glipp av skoledager på grunn av systemet. Det samme kan sies om funksjonshemmede. Hvor fristende er det og ansette en person som blir borte et par dager for en enkel undersøkelse. En kan anta at funksjonshemmede og syke har flere slike sykehus stopp enn det andre har. Er du i tillegg avhengig av Bobcock kan du bare krysse fingrene og vente i spenning. Her kan det gå dagevis før du blir hentet. Det virker som det er laget en kontrakt som ikke inneholder noe krav om hvor raskt pasienten skal hentes. Dette henger ikke sammen med arbeidslinjen.
- Det må være et mål at de aller flest funksjonshemmede skal ha en vanlig 100 % eller 50% stilling. For at dette skal fungere må blant annet helsevesenet være tilpasset slik at

oppfølging kan foregå på en måte som gjør at det ikke blir en for stor belastning for arbeidsgiver.

- Ha en rausere mulighet til å tjene penger ved siden av uførepensjon. Muligheten for at den uføretrygdete gjør ekstrajobben om til en vanlig jobb er større, enn dersom han ikke får prøvd seg fordi det finnes så strenge inntektsbegrensninger.

Problemer som gjør at du ikke jobber

- Du får ikke medisinen du trenger
- Behandlingen tar for lang tid
- Funksjonshemmede blir ikke vurdert
- Arbeidsgivere vil ikke ha deg, med mindre du er gratis
- Syke og funksjonshemmede blir presset ut ved omstillingsprosesser. «du kan jo gå på NAV, også slipper jeg å si opp en annen som ikke har den muligheten»
- Seniorer blir presset ut av bedriften for å gå plass til «yngre krefter»
- Du får ikke lærlingeplass
- Universell utforming

Tiltak som brukes i dag

- Lønnstilskudd
- Utdanning (hvem tar utdanning, de som allerede har en god utdanning)
- Trusler om dårlig økonomi
- Kortere AAP

Med Hilsen

Line Hole

Forening for autoimmune leversykdommer

Nestleder

Referanser

Fattigdom i Norge Bjørgulf Claussen

Sosiale ulikheter og helse Bjørgulf Claussen

Bjørn Hatterud

Hur får vi råd om velferden

NOU 2019 -7

Ale henger sammen

NOU 2021 -2

Andreas Myhre NAV Arbeid og Velferd 1-2021